2025/2198

31.10.2025 г.

РЕШЕНИЕ ЗА ИЗПЪЛНЕНИЕ (ЕС) 2025/2198 НА КОМИСИЯТА

от 30 октомври 2025 година

относно изграждането на високоскоростната железопътна връзка Лисабон — Мадрид в рамките на Атлантическия европейски транспортен коридор в изпълнение на Регламент (ЕС) 2024/1679 на Европейския парламент и на Съвета

(нотифицирано под номер C(2025) 7130)

(само текстовете на испански и португалски език са автентични)

ЕВРОПЕЙСКАТА КОМИСИЯ,

като взе предвид Договора за функционирането на Европейския съюз,

като взе предвид Регламент (ЕС) 2024/1679 на Европейския парламент и на Съвета от 13 юни 2024 г. относно насоките на Съюза за развитието на трансевропейската транспортна мрежа, за изменение на регламенти (ЕС) 2021/1153 и (ЕС) № 913/2010 и за отмяна на Регламент (ЕС) № 1315/2013 ([1]), и по-специално член 55, параграф 1 от него,

като имат предвид, че:

(1) Намаляването на въглеродните емисии в областта на транспорта, по-специално чрез създаване на условия за амбициозно пренасочване на превоза на пътници на дълги разстояния към енергийно ефективните видове транспорт, е основна политическа цел на Европейския съюз. В своята стратегия за интелигентна и устойчива мобилност ([2]) Комисията специално определя целта за удвояване на движението по високоскоростните железопътни линии до 2030 г.

(2) В съответствие с член 6, параграф 1 и приложение I към Регламент (ЕС) 2024/1679 има изискване до края на 2030 г. да бъде завършена високоскоростната железопътна връзка от основната мрежа между Лисабон и Мадрид.

(3) След завършването на високоскоростната железопътна връзка Лисабон — Мадрид железопътните оператори следва да имат възможност да предлагат преки услуги между двете столици за около три часа. С амбицията за пълно интегриране на високоскоростната железопътна връзка Лисабон — Мадрид в по-обширната високоскоростна мрежа на Испания и Франция приемането на европейското стандартно номинално междурелсие от 1 435 mm е ключова стъпка напред. Това ще засили конкурентоспособността в превоза на пътници на дълги разстояния. Като свързва Португалия и Испания, а по-нататък и Франция, високоскоростната железопътна връзка Лисабон — Мадрид има ясно трансгранично и съюзно измерение.

(4) Проектът за високоскоростна железопътна връзка Лисабон — Мадрид е част от Атлантическия европейски транспортен коридор. В 5-ия работен план на Атлантическия коридор (юли 2022 г.) се подчертава колко е важно да се ускори завършването на тази високоскоростна трансгранична железопътна връзка, за да се осигури жизнеспособна алтернатива на около четиридесетте ежедневни полета в двете посоки между Лисабон и Мадрид.

(5) Високоскоростната железопътна връзка Лисабон — Мадрид е сложен трансграничен проект с участието на Португалия и Испания, който изисква изграждането на нови инфраструктурни участъци. Всички инфраструктурни компоненти за връзката са от съществено значение, за да се гарантира подходящо време за пътуване за преки високоскоростни услуги от около три часа. Сред тях са третият мост над река Тахо в Лисабон, както и участъците от високоскоростни линии Lisbon-Évora, Évora-Caia, Caia-Badajoz, Badajoz-Talayuela и Talayuela-Madrid.

(6) Ето защо добрата координация между Испания и Португалия е от съществено значение. За подпомагане на координираното и своевременно осъществяване на проекта е нужно да се приемат разпоредби, определящи и описващи необходимите действия и графика за тяхното изпълнение.

(7) Важно е също така ясно да се определят действията, необходими за завършване на високоскоростната железопътна връзка в Лисабон - Мадрид, както и графикът за нейното изпълнение, да се планира и напълно оптимизира осигуряването на средства и наличието на финансиране от Съюза, на национално и регионално финансиране, както и на частно такова Съфинансирането от Съюза има потенциал да окаже силен усилващ ефект при вземането на решения на национално и регионално равнище за изпълнение на действията.

([1]) ОВ L, 2024/1679, 28.6.2024 г., ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2024/1679/oj.

([2]) Съобщение на Комисията до Европейския парламент, Съвета, Европейския икономически и социален комитет и Комитета на регионите: Стратегия за устойчива и интелигентна мобилност — подготвяне на европейския транспорт за бъдещето, COM(2020) 789 final.

(8) Португалия и Испания вече са извършили значителни действия, включително проучвания и инфраструктурни дейности, които допринасят за осъществяването на високоскоростната железопътна връзка Лисабон — Мадрид. Повечето от тях бяха съфинансирани от Съюза по различни програми (Кохезионния фонд, Европейския фонд за регионално развитие, Механизма за свързване на Европа, Механизма за възстановяване и устойчивост). Дейностите са се изпълнявали и понастоящем се изпълняват по няколко споразумения за отпускане на безвъзмездни средства по Механизма за свързване на Европа (2014-ES-TM-0518-W, 2014-PT-TM-0627-M, 2015-ES-TM-0181-S, 2015-ES-TM-0173-S, 2016-PT-TMC-0059-M, 2016-ES-TM-0271-S, 2019-ES-TM-0252-S, 2020-PT-TMC-0047-S, 101079551-21-PT-TG).

(9) В съответствие с член 6, параграф 1 от Регламент (ЕС) 2024/1679, без да се засягат разпоредбите на член 8, параграф 5 от посочения регламент, държавите членки трябва да предприемат подходящи мерки за развитие на основната мрежа до 31 декември 2030 г. Освен това в член 8, параграф 5 се предвижда, че изпълнението на проектите от общ интерес зависи от степента им на развитие, от спазването на законовите процедури на Съюза и националните законови процедури и от наличието на финансови ресурси, без да се предопределя финансовият ангажимент на държава членка или на Съюза.

(10) Испания и Португалия положиха всички усилия за съобразяване с крайния срок за основната мрежа — 2030 г., което се потвърждава от значителния напредък, постигнат по участъците Évora-Merida и Merida-Plasencia. Испания също така се ангажира да положи всички усилия за финализиране на новата високоскоростна отсечка между Talayuela и Мадрид до 2030 г. Въпреки това, поради техническите и финансовите ограничения, пред които е изправена Португалия, високоскоростната железопътна връзка между Лисабон и Мадрид няма да бъде завършена преди края на 2030 г. Изграждането ѝ следва да приключи изцяло преди края на 2034 г.

(11) Като се има предвид планираното въвеждане в експлоатация на новия високоскоростен участък от железопътна линия Évora-Elvas до средата на 2026 г., както и целта за завършване на цялата високоскоростна връзка до края на 2034 г., е необходимо да се осигури междинна фаза за свързване на Лисабон с Мадрид с подходящо време за пътуване от около пет часа за преки услуги с високоскоростни влакове най-късно до 2030 г.

(12) Тъй като резултатите от проучванията за изграждане на участъците, необходими за постигане на тричасовото време за пътуване до 2034 г., ще бъдат на разположение едва в края на 2027 г., графикът и свързаните с него основни етапи за изграждането на тези участъци, включително разгръщането на Европейската система за управление на железопътното движение (ERTMS) и нейното разрешаване за всеки от тях, трябва да бъдат договорени на по-късен етап.

(13) Трансграничното измерение на проекта наложи изграждането на специализирани структури за управление. На 26 януари 2001 г. беше създадена европейската група по икономически интереси „Alta Velocidad(e) España Portugal“ (AVEP EEIG). Нейната корпоративна цел включва изпълнението на всички задачи в рамките на железопътните връзки Испания — Португалия, които са ѝ възложени от испанското или португалското правителство или от съответните им дружества за управление на инфраструктурата — „Administrador de Infraestructuras Ferroviarias“ (ADIF) и „Infraestruturas de Portugal, S.A“. (IP).

(14) За да се наблюдава напредъкът по изпълнението, всяка от съответните държави членки следва да представя на Комисията редовни доклади по въпроса, които се отнасят до участъците на съответните им територии, включително относно финансовите ангажименти, поети в националните бюджетни планове, и да я уведомява за значителни закъснения.

(15) Решение за изпълнение C(2018) 2356 на Комисията от 24.4.2018 г. относно трансграничната железопътна връзка Évora-Mérida по атлантическия европейски транспортен коридор се отнася до участък от линията, който попада в обхвата на настоящото решение. Поради това е необходимо то да бъде отменено. Действията, които все още не са завършени в изпълнение на посоченото предходно решение, се включват в настоящото решение.

(16) Предвиденият в настоящото решение график за изпълнение не следва да засяга изпълнението на изискванията, определени в международното право и в правото на Съюза, включително разпоредбите за опазване на околната среда и човешкото здраве. Този график следва да позволява на всички страни планиране и цялостно оптимизиране на достъпа до финансиране, без това да засяга поемането на финансови ангажименти от държавата членка или Съюза. При никакви обстоятелства той не следва да излага на риск високите стандарти на Съюза за опазване на околната среда и участие на обществеността.

(17) Мерките, предвидени в настоящото решение, са одобрени от Португалия и Испания.

(18) Мерките, предвидени в настоящото решение, са в съответствие със становището на комитета, посочен в член 61 от Регламент (ЕС) 2024/1679,

ПРИЕ НАСТОЯЩОТО РЕШЕНИЕ:

Член 1

Предмет

Настоящото решение определя приоритетите, действията и техния график за изпълнение на проекта за високоскоростна железопътна връзка Лисабон — Мадрид, както и свързаните с тях разпоредби за управление.

Член 2

Действия и график

1) Португалия и Испания гарантират изпълнението на следните действия, за да позволят най-късно до края на 2030 г. преки услуги за високоскоростни влакове между Лисабон и Мадрид с време за пътуване от около пет часа, разделени приблизително на три часа от Мадрид до границата и два часа от границата до Лисабон:

а) строителните работи по втория коловоз в участъка от конвенционалната линия от Poceirão до Bombel ще започнат през първата половина на 2026 г. и този участък ще бъде пуснат в експлоатация до края на 2029 г.;

б) строителните работи по новата високоскоростна линия Évora - Caia трябва да приключат до края на 2025 г. и този участък да бъде пуснат в експлоатация до средата на 2026 г.;

в) участъкът от високоскоростната линия Plasencia – Talayuela трябва да бъде пуснат в експлоатация до края на 2028 г.;

г) Европейската система за управление на железопътното движение (ERTMS) ще бъде внедрена между Évora и Elvas до края на 2027 г.;

д) ERTMS ще бъде внедрена между Badajoz и Plasencia до средата на 2026 г., а между Plasencia и Talayuela — до края на 2028 г.;

е) ERTMS се внедрява съгласувано в съществуващата инфраструктура между Elvas и Badajoz до края на 2028 г.;

ж) постепенното изграждане и въвеждане в експлоатация на участъка от високоскоростната линия Talayuela – Madrid, съчетано с напредващата електрификация на участъка от конвенционалната линия Talayuela – Humanes като необходима благоприятстваща мярка, гарантира, че времето за пътуване от Мадрид до границата – без междинни спирки – може да бъде под три часа до края на 2030 г.

2) Португалия и Испания гарантират навременното изпълнение на следните действия, за да дадат възможност за осъществяване най-късно до края на 2034 г. на преки високоскоростни услуги между Лисабон и Мадрид с време за пътуване от около пет часа, разделени приблизително на три часа от Мадрид до границата и два часа от границата до Лисабон:

а) проучванията за участъка от новата високоскоростна линия Lisbon-Évora, включително нов обект за пресичане на река Тахо в Лисабон, започнато през втората половина на 2024 г., ще приключат до края на 2027 г.

б) Въз основа на резултатите от проучванията, посочени в буква а), изграждането на следните участъци и внедряването и разрешаването на ERTMS за всеки от тях започват на дата, която гарантира, че те ще бъдат завършени и въведени в експлоатация до 2034 г.:

i) участъкът от новата високоскоростна линия Lisbon-Évora, включително третия мост над река Тахо в Лисабон;

ii) двойният коловоз в участъка на високоскоростната линия Évora – Caia в зависимост от потвърждаването на неговата обосновка.

в) Проучванията за високоскоростния участък между Caia и Badajoz се възлагат от AVEP EEIG. Те ще започнат през втората половина на 2025 г. и ще приключат до края на 2027 г.

г) Въз основа на резултатите от проучванията, посочени в буква в), до края на 2027 г. Испания и Португалия вземат решение относно:

i) възможността да се изгради високоскоростният участък между Caia и Badajoz и, ако е приложимо, относно графика на строителството му с въвеждане в експлоатация до 2034 г.;

ii) и относно възможността да се изгради международна железопътна гара.

3) С оглед на общата цел за пълно интегриране на високоскоростната железопътна връзка Лисабон — Мадрид в по-широката високоскоростна мрежа на Испания и Франция, в която се използва европейското стандартно номинално междурелсие от 1 435 mm, Португалия и Испания предприемат следните действия:

а) всяка от тях разработва координиран план за внедряване на европейското стандартно номинално междурелсие от 1 435 mm по високоскоростната линия между Лисабон и Мадрид до края на 2027 г. в съответствие с член 17 от Регламент (ЕС) 2024/1679.

б) координират и завършват преминаването от едното към другото междурелсие между Лисабон и Мадрид в съответствие с плана, посочен в буква а), и в съответствие с Регламент (ЕС) 2024/1679.

4) Всички действия, посочени в параграфи 1, 2 и 3, се отразяват в националните инвестиционни планове на Испания и Португалия.

Член 3

Ръководство

1) Приключването на действията, посочени в член 2, се обсъжда най-малко веднъж годишно между представителите на Португалия и Испания в специална работна група, създадена в съответствие с член 53, параграф 4 от Регламент (ЕС) 2024/1679, по покана на европейския координатор за Атлантическия европейски транспортен коридор.

2) С помощта на работната група, посочена в параграф 1, Португалия и Испания споделят своите планове относно етапите на изграждане и въвеждане в експлоатация на различните участъци от линиите, посочени в член 2, включително внедряването на ERTMS, и съвместно анализират тяхното въздействие върху експлоатацията на железопътните транспортни услуги във въпросната инфраструктура.

3) Европейският координатор за Атлантическия европейски транспортен коридор може да свиква срещи с най-висши правителствени представители на двете страни в случай на рискове, които биха могли да възпрепятстват навременното изпълнение на някое от действията, посочени в член 2, параграфи 1, 2 и 3.

Член 4

Докладване

Португалия и Испания представят на Комисията и на европейския координатор за Атлантическия европейски транспортен коридор доклад относно съответните си действия — най-малко веднъж годишно и преди заседанията, посочени в член 3, параграф 1.

В докладите се представя напредъкът в изпълнението на действията, посочени в член 2, включително относно финансовите задължения, поети в националните бюджетни планове, и се посочва всяко значително забавяне, причините за него и предприетите коригиращи мерки. За тази цел посочените държави членки могат да използват, когато е целесъобразно, съдържанието на периодичните доклади за състоянието, които се представят по силата на споразуменията за отпускане на безвъзмездни средства от Механизма за свързване на Европа.

Член 5

Отпяна

Решение за изпълнение C(2018) 2356 се отменя.

Член 6

Адресати

Адресати на настоящото решение са Португалската република и Кралство Испания.

Съставено в Брюксел на 30 октомври 2025 година.

За Комисията
Apostolos TZITZIKOSTAS
Член на Комисията